

Vattenriket i fokus 2022:04

Våtmarksfåglar och trollsländor

Inventering av sju återskapade våtmarker
i Helgeåns avrinningsområde

Hans Cronert

Titel: Våtmarksfåglar och trollsländor - Inventering av sju
återskapade våtmarker i Helgeåns avrinningsområde

Utgiven av: Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike
Författare: Hans Cronert
Copyright: Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike
Upplaga: Endast pdf-version på vattenriket.kristianstad.se
Rapportserien Vattenriket i fokus: Rapportserien Vattenriket i fokus:
ISSN: 1653-9338
Layout: Författaren
Omslagsbilder: Årta och klarblå mosaikslända, Hans Cronert

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning	5
Inledning.....	6
Metoder.....	6
Fåglar.....	6
Trollsländor.....	8
Resultat och diskussion.....	8
Fåglar.....	8
Häckande fåglar.....	8
Födosök och vila	10
Rastande fåglar.....	11
TROLLSLÄNDOR.....	11
Genomgång av fåglar och trollsländor i de olika våtmarkerna.....	14
Köpinge 46:68.....	14
Rinkaby 28:45.....	16
Adinal 1:1.....	20
Svenstorp 2:24.....	22
Spångamaden, Skeinge säteri.....	24
Kasskärr, Skeinge säteri.....	26
Tack.....	28
Referenser.....	28

Förord

Det är välkänt att våtmarker har en viktig roll i landskapet och bjuder oss människor på en rad ekosystemtjänster som rening av vatten, utjämning av flöden och grundvattenbildning. De bidrar också till en rik biologisk mångfald och ger oss rekreativa värden.

Många naturliga våtmarker har dikats ut och torrlagts under 1800- och 1900-talen. Sedan flera år tillbaka arbetar Biosfärkontoret intensivt med att återskapa våtmarker i landskapet. Mer än 60 våtmarker har anlagts, med en sammanlagd area på mer än 300 ha.

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike har ett uppdrag från Unesco att vara ett modellområde för hållbar utveckling. Kunskapshöjande insatser, uppföljning och utvärdering är en central del i arbetet. Genom att sprida våra resultat och erfarenheter, bidrar Biosfärkontoret till en utveckling som är bra för både natur och människa. Som en del i vårt arbete har en uppföljning av de anlagda våtmarkerna genomförts. Sju våtmarker har studerats närmre med avseende på vattenkvalitet, fågelliv och förekomst av trollsländor. Fyra av våtmarkerna ligger på Kristianstadsslätten och tre i skogsbygden. Trollsländor respektive fåglar är goda indikatorer på våtmarkernas biologiska kvaliteter.

I den här rapporten får vi ta del av inventeringen av våtmarksfåglar och trollsländor i de sju våtmarkerna. Det är glädjande att så många olika arter har påträffats och vetskapen, som författaren lyfter fram, att våtmarksfåglar och trollsländor inte funnits på dessa platser eller endast i begränsad omfattning, om inte våtmarkerna hade funnits!

Inventeringen har gett oss värdefull kunskap om våtmarkernas naturvärden och hur dess artsammansättning kan variera beroende på placering i landskapet, utformning, djup, näringsgrad, förekomst av fisk etcetera. Viktig information för att utveckla och förbättra Biosfärkontorets fortsatta arbete med anläggning av våtmarker.

Författaren ansvarar själv för innehållet i rapporten.

Carina Wettemark

Koordinator Biosfärområde Kristianstads Vattenrike och chef Biosfärenheten

Sammanfattning

Under våren och sommaren 2022 inventerades sju våtmarker, anlagda mellan 2014 och 2020, inom Helgeråns avrinningsområde med avseende på häckande fåglar och trollsländor. Biosfärkontoret vid Kristianstads Vattenrike har medverkat vid tillkomsten av dessa. Fyra av våtmarkerna ligger på Kristianstadsslätten och tre i skogsbygden norr om.

Antalet fågel- och trollsländearter varierade mellan de olika våtmarkerna. Flest häckande, tillfälligt besökande och rastande fågelarter noterades i våtmarkerna på slätten. När det gäller trollsländor fanns det våtmarker med stort antal arter både på slätten och i skogsbygden, men vilka arter som fanns skilde sig en del åt. Det finns många faktorer som påverkar fågel- och trollsländeförekomsten, exempelvis utformning, djup, näringsgrad, fiskförekomst, den närmaste omgivningen utseende, hur de strandnära delarna sköts och ålder.

Inventeringen visar att det är viktigt att återskapa eller anlägga våtmarker för att öka den biologiska mångfalden i odlings- och skogslandskap där våtmarkerna försvunnit eller minskat i antal och yta. Utan dessa våtmarker hade våtmarksfåglar och trollsländor inte förekommit eller bara funnits i begränsat antal här.

Inledning

En förutsättning för våtmarksfåglar och trollsländor är att det finns våtmarker och andra typer av vatten i landskapet. Under de senaste 150 åren har stora arealer våtmarker försvunnit genom sjösänkning, utdikning, igenväxning och utfyllnad. Detta har drabbat de många funktioner/ekosystemtjänster som våtmarkerna har, exempelvis att rena vatten, utjämna vattenflöden och utgöra livsrum för en mängd våtmarksarter (biologisk mångfald).

Under den senaste 10-årsperioden har Biosfärkontoret vid Kristianstads Vattenrike medverkat till att många nya våtmarker etablerats/återskapats längs Helgeån. Några av våtmarkerna har följts upp i olika avseenden och i denna rapport redovisas förekomsten av fåglar (främst häckande) och trollsländor i sju våtmarker. Både fåglar och trollsländor är goda indikationer på den biologiska mångfalden i våtmarker.

Metoder

I studien har ingått sju våtmarker. Figur 1. Fyra av dem ligger på Kristianstadsslätten med avrinning till direkt till Helgeån eller dess biflöde Vinneån; Köpinge 46:68, Rinkaby 28:45, Färlöv 5:11 och Adinal 1:1 på Kristianstadsslätten (inom Kristianstads kommun). Tre av dem ligger i skogsbygden norr om; Svenstorp 2:24 nära Sibbhult med avrinning till Bivarödsån (Östra Göinge kommun) samt Spångamaden och Kassakärr vid Skeinge Säteri med avrinning till Helgeån nära Skeingesjön (Hässleholms kommun). I slutet av rapporten redovisas ortofoton och foton som visar våtmarkerna och deras närmaste omgivning.

Fåglar

Häckfågelkarteringen utfördes i huvudsak enligt metoder beskrivna i Biologiska inventeringsnormer, BIN Fåglar (Statens Naturvårdsverk 1978) och enligt undersökningstypen "Övervakning av fåglar på strandängar, ver 1.1" (Ottvall 2007). När det gäller änder bygger metoden på att antalet hanar (med eller utan hona) räknas, förutsatt att de inte bedömts som rastande fåglar. Detta kan dock ge förenklad och i viss mån felaktig bild då det uppenbart finns hanar som söker sig till uppsamlingsplatser för födosök vid våtmarker. Uppenbart rastande fåglar/flockar under senare delen av inventeringsperioden har därför inte medräknats i antalet häckande par. Detta förhållande verkar ha varit speciellt uttalat i år när våren var väldigt torr. Rinkaby attraherade många änder under senvåren, kanske just på grund av att andra lämpliga miljöer vid Hammarsjön torkat ut.

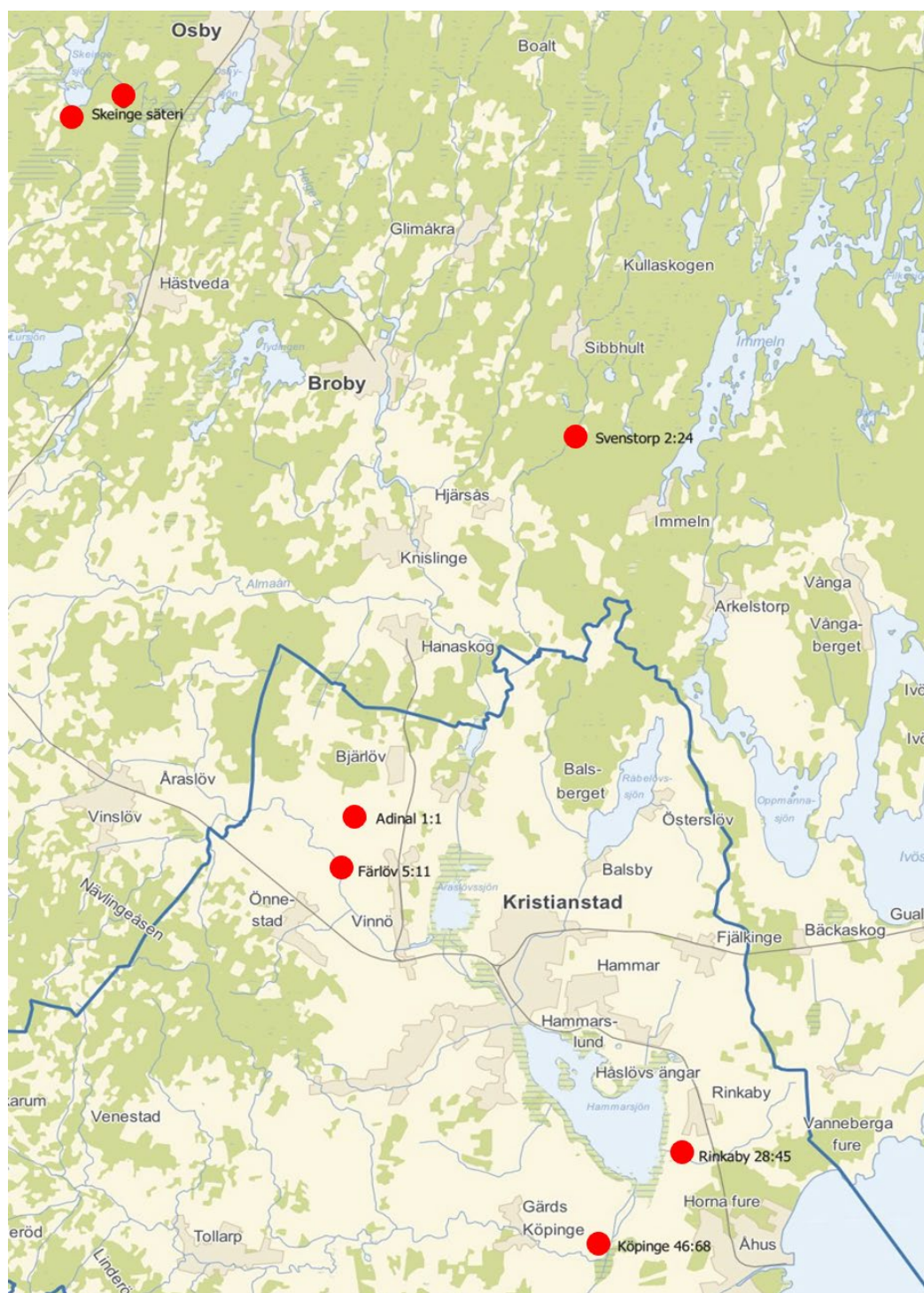
I samband med inventeringsbesöken har förekomsten av fåglar på tillfälligt besök för födosök eller vila noterats, liksom rastande fåglar under flyttning.

Uppgifter om våtmarkerna, som karaktär, vattenkvalitet, tillkomstår mm har erhållits från Biosfärkontoret (Per Torstensson).

Häckande fåglar inventerades genom tre besök under perioden 5 april – 1 juni 2022. I samband med inventeringsbesöken har också förekomst av fåglar på tillfälligt besök för födosök eller vila noterats, liksom rastande fåglar. Fåglar med häckningsindicier eller tillfälliga besökare registrerades även vid trollsländeinventeringsbesöken under juni – augusti.

Besöken har skett under morgon och tidig förmiddag. Vid besöken har lämpliga punkter med överblick över våtmarken spanats av med tubkikare. Tidpunkten för besöken registrerades och

fågelart, antalet fåglar, par, häckningsförehavanden m m protokollfördes. Slutligen har en bedömning av antal häckande par gjorts.

Figur 1. Inventerade våtmarker med avseende på fåglar och trolsländor.

Trollsländor

Inventeringen av trollsländor har utgått från kapitel 5.1 och 5.2 i Naturvårdsverkets manual för basinventering av trollsländor (Naturvårdsverket 2006). Enligt denna ska skådning ske vid soligt eller halvklart väder under perioden juni – augusti. Skådning innebär att man går långsamt genom undersökningsområdet och noterar flygande och sittande trollsländor. Man ska inte stå stilla på en plats längre än 10 minuter och totalt inventeras området i cirka en timme. Vid behov fångar man in trollsländorna med t.ex. fjärilshåv för artbestämning.

Trollsländorna uppträder olika rikligt olika tider av säsongen. För att hitta så många arter som möjligt måste därför varje lokal besökas vid minst tre tillfällen: försommar, högsommar och sensommar. Trollsländor kan uppträda vid en våtmark utan att den har annan anknytning än att våtmarken utgör en bra födosöksmiljö. Tiden som larv (som kan uppgå till flera år) kan den tillbringa i andra våtmarker eller vattendrag flera kilometer iväg.

Förekomsten av trollsländor har inventerats genom tre (i ett fall fyra) besök under perioden 31 maj – 11 augusti 2022. Besöken har skett under sen förmiddagstid till tidig eftermiddag. Vid besöken, som skett vid soligt väder och med en temperatur över 20 grader, har långsam promenad skett längs representativa delar av våtmarkens strand, varvid noteringar om art och vanlighet gjorts.

Samtliga data från fågel- och trollsländeinventeringarna har rapporterats i Artportalen, Sveriges nationella databas för rapportering av växter och djur.

Resultat och diskussion

Fåglar

Häckande fåglar

Vid inventeringen registrerades sammanlagt 20 arter som bedömdes häcka. Tabell 1. Flest, 11 arter, noterades vid Rinkaby 28:45 (en relativt stor, grund och till synes fiskfri våtmark på slätten, omgiven av betade gräsmarker) och lägst antal, 1 art, fanns vid Kassakärr (en liten, delvis trädbevuxen våtmark omgiven av granskog). Resterande våtmarker höll 7-8 häckande arter. Artsammansättningen skiljer sig lite åt beroende om de ligger på Kristianstadsslätten eller i skogsbygden i norr.

Skillnaderna mellan våtmarkerna kan bero på flera anledningar som storlek, strandlinjens flikighet, djup, vegetationsutbredning, trädäckning, strandens utseende, hur de strandnära delarna hävdas, näringsinnehåll, fiskförekomst, ålder m m. Dessa data finns inte sammanställda och bedömda för de olika våtmarkerna.

Våtmarken Köpinge 46:68 sticker ut med att bara hålla 4 häckande arter. Våtmarken är relativt stor och stranden runt om betas, vilket borde resulterat i fler häckande arter. En bidragande orsak till de få arterna kan vara förekomst av relativt stor fisk (indikerat av födosökande gråhäger, storskarv och fiskgjuse). Fisken är en svår konkurrent till häckande änder och vadarfåglar.

Adinal 1:1 förvånade med förhållandevis få arter och låga antal häckande våtmarksfåglar. För några år fanns det många häckande och rastande fåglar här (Cronert 2019). Det är ofta svårt att förklara de förändringar som sker över tid. Typiskt brukar vara att den anlagda våtmarken är

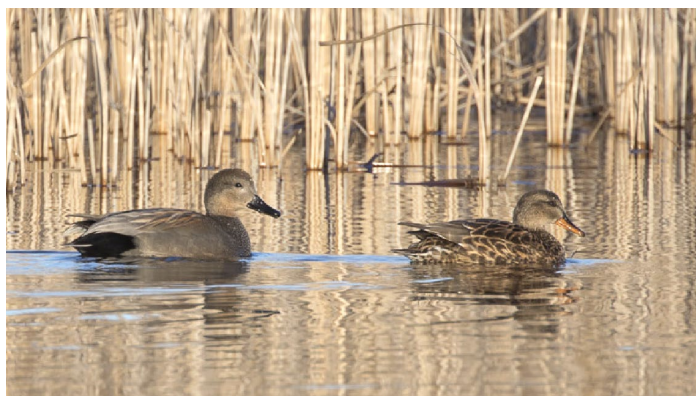
väldigt art- och individrik i början för att sedan sakta bli sämre. Detta kan bero på flera faktorer. En sådan är etableringen av fiskbestånd som konkurrerar födomässigt med de häckande och rastande fåglarna. Om och i så fall hur den förmodade utsättningen av ett stort antal gräsänder här påverkar är också oklart.

Gräsanden var den art som fanns i flest våtmarker, följt av gulärla. I tre av de sju våtmarkerna fanns sävsparv, grågås, kricka och knipa och skogssnäppa. Resterande arter fanns bara i en eller två våtmarker. Dessa arter är ofta mer specialiserade och några gynnas av betad strand som rödbena och tofsvipa. Skogssnäppan är knuten till skogsterräng och återfanns bara i skogsbygden i norr.

Den mest exklusiva arten torde vara årtan, en liten simand som är en generellt sällsynt fågel vid strandängar och våtmarker i slättbygder. Även smådoppingen är ganska ovanlig art som etablerat sig i flera nyanlagda våtmarker. Mindre strandpiparen gynnas av nyanlagda våtmarker där fortfarande minerogena eller dyiga bottnar är blottade under häckningstid.

	Kristianstadsslätten				Skogsbygden			
Häckare	Köpinge	Rinkaby	Färlöv	Adinal	Svenstorp	Spångamaden	Kassakärr	i antal våtmarker
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	H	H	H	H*utsatta	H	H		6
Gulärla <i>Motacilla flava</i>	H	H	H	H				4
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	H		H	H				3
Grågås <i>Anser anser</i>		H			H	H		3
Kricka <i>Anas crecca</i>		H			H	H		3
Knipa <i>Bucephala clangula</i>			H		H	H		3
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>					H	H	H	3
Snatterand <i>Anas strepera</i>		H	H					2
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>		H		H				2
Rödbena <i>Tringa totanus</i>		H		H				2
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>		H		H				2
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>			H	H				2
Fiskmås <i>Larus canus</i>					H	H		2
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	H		H					2
Årta <i>Anas querquedula</i>		H						1
Skedand <i>Anas clypeata</i>		H						1
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>						H		1
Trana <i>Grus grus</i>					H			1
Skrattmås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>					H			1
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>		H						1
	4	11	7	7	8	7	1	20

Tabell 1. Häckande fåglar i de inventerade våtmarkerna.

Snatterand (par) till vänster, kricka (hane) till höger. Foto: Hans Cronert

Rödbena till vänster, smådopping till höger. Foto: Hans Cronert

Födosök och vila

Flera fågelarter utnyttjar våtmarker för födosök men häckar ofta någon annan stans, ex.vis gråhäger, storskarv och rovfåglar som havsörn och fiskgjuse. Ibland ser man fåglar vila, idka fjädervård eller dricka i våtmarker. Några arter uppträder ofta vid våtmarker under något eller några år innan de börjar häcka. Så är det ofta för svanar.

Vid de inventerade våtmarkerna sågs 22 tillfälligt besökande arter. Flest, 8-10 stycken, noterades i våtmarkerna på Kristianstadsslätten, med undantag av Köpinge 46:68, där det bara noterades 4 arter. Tabell 2. Notabelt är att inga tillfälliga besökare uppträdde i våtmarkerna i skogsbygden.

Nyttjar för födosök eller vila	Kristianstadsslätten				Skogsbygden			i antal våtmarker
	Köpinge	Rinkaby	Färlöv	Adinal	Svenstorp	Spångamaden	Kassakärr	
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>		X	X	X				3
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	X		X	X				3
Grågås <i>Anser anser</i>			X	X				2
Vit stork <i>Ciconia ciconia</i>	X	X						2
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	X		X					2
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>			X	X				2
Fiskmås <i>Larus canus</i>		X		X				2
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>				X				1
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>				X				1
Ägretthäger <i>Ardea alba</i>		X						1
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>	X							1
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i>				X				1
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>			X					1
Trana <i>Grus grus</i>			X					1
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>			X					1
Storspov <i>Numenius arquata</i>		X						1
Svarthäger <i>Tringa erythropus</i>		R						1
Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i>		X						1
Skrattmås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>		X						1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>		X						1
Lärkfalk <i>Falco subbuteo</i>				X				1
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>		X						1
	4	10	8	9	0	0	0	22

Tabell 2. Tillfälligt besökande fåglar i de inventerade våtmarkerna.

Rastande fåglar

Våtmarker är viktiga rastplatser för flyttande våtmarksfåglar. Under inventeringen sågs 22 rastande arter. Flest, 8-10, noterades vid Rinkaby 28:45, Färlöv 5:11 och Adinal 1:1. Antalet fåglar (framgår den våtmarksvisa redovisningen i slutet av rapporten) varierade ganska mycket och Rinkaby 28:45 utmärkte med sina förhållandevis höga antal, medan få rastande fåglar sågs vid Köpinge 46:68. Få arter och låga antal rastade i skogsbygden våtmarker.

	Kristianstadsslätten				Skogsbygden			
Rastande under flyttningen	Köpinge	Rinkaby	Färlöv	Adinal	Svenstorp	Spångamaden	Kassakärr	i antal våtmarker
Kricka <i>Anas crecca</i>	R	R	R	R		R		4
Bläsand <i>Anas penelope</i>		R	R	R				3
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	R	R		R				3
Grönben <i>Tringa glareola</i>		R	R	R				3
Skedand <i>Anas clypeata</i>		R	R					2
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	R			R				2
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	R			R				2
Brushane <i>Calidris pugnax</i>		R		R				2
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>			R			R		2
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>						R	R	2
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>		R						1
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>			R					1
Snatterand <i>Anas strepera</i>				R				1
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>			R					1
Stjärtand <i>Anas acuta</i>		R						1
Salskrake <i>Mergellus albellus</i>			R					1
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>					R			1
Större strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>			R					1
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>		R						1
Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i>			R					1
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>						R		1
Forsärla						R		1
	4	9	10	8	1	5	1	22

Tabell 3. Rastande fåglar under flyttningen i de inventerade våtmarkerna.

Sammanfattningsvis kan konstateras att de nyetablerade våtmarkerna har stor betydelse för våtmarksfåglar. Antalet fåglar kan variera betydligt av orsaker som tidigare redovisats.

Längre fram redovisas våtmark för våtmark förekommande fågelarter och antal fåglar i olika kategorier.

TROLLSLÄNDOR

I Sverige har drygt 65 arter trollsländor observerats. Några av dessa är tillfälliga besökare. I denna undersökning noterades totalt 35 arter. Antalet arter i respektive våtmark låg mellan 13 och 22 arter och variationen var lika stor i våtmarker i slättbygden (14-22) som i skogsbygden (13-20). I tabell 4 redovisas vilka arter som hittades i respektive våtmark och i hur många våtmarker de olika arterna noterades.

Artsammansättningen skiljer sig till en del åt mellan våtmarkerna. De största skillnaderna verkar hänga samman med om våtmarken ligger i odlingsbygd eller skogsbygd.

Inte mindre än 17 arter hittades i både slätt- och skogsbygd, medan ca 10 arter bara noterades i antingen slättbygd eller skogsbygd. Arterna på slätten gynnas sannolikt av näringsrikare förhållanden med riklig vass- och/eller gräsvegetation (ex.vis kraftig smaragdflickslända och kilflickslända) eller förekomst av blottade ofta störda dybottnar (ex.vis bred trollslända).

Arterna som bara påträffats i de skogliga våtmarkerna gynnas troligen av näringsfattigare förhållanden med inslag av grus- eller stenstrand (ex.vis stenflodtrollslända), skogliga och skuggade miljöer (ex.vis blågrön mosaiktrollslända) eller närhet till rena rinnande vatten (ex.vis mindre sjötrollslända).

Observerade arter	Kristianstadsslätten				Skogsbygden			antal våtmarker
	Köpinge	Rinkaby	Färlöv	Adinal	Svenstorp	Spångamaden	Kassakärr	
Pudrad smaragdflickslända <i>Lestes sponsa</i>	x	x	x	x	x	x	x	7
Ljus lyrflickslända <i>Coenagrion puella</i>	x	x	x	x	x	x	x	7
Blå kejsartrollslända <i>Anax imperator</i>	x	x	x	x	x	x	x	7
Fyrfläckad trollslända <i>Libellula quadrimaculata</i>	x	x	x	x	x	x	x	7
Sjöflickslända <i>Enallagma cyathigerum</i>	x	x	x	x	x	x		6
Större kustflickslända <i>Ischnura elegans</i>	x	x	x	x	x	x		6
Blåbandad jungfruslända <i>Calopteryx splendens</i>	x		x	x	x		x	5
Mörk lyrflickslända <i>Coenagrion pulchellum</i>	x	x	x	x		x		5
Brun mosaikslända <i>Aeshna grandis</i>		x		x	x	x	x	5
Större sjötrollslända <i>Orthetrum cancellatum</i>	x	x	x	x	x			5
Blodröd ängstrollslända <i>Sympetrum sanguineum</i>	x		x		x	x	x	5
Vinterflickslända <i>Sympecma fusca</i>	x	x	x		x			4
Större rödögonflickslända <i>Erythromma najas</i>	x	x			x	x		4
Guld-trollslända <i>Cordulia aenea</i>	x	x			x	x		4
Bred trollslända <i>Libellula depressa</i>	x	x	x	x				4
Större ängstrollslända <i>Sympetrum striolatum</i>	x	x	x	x				4
Tegelröd ängstrollslända <i>Sympetrum vulgatum</i>	x	x			x	x		4
Mindre rödögonflickslända <i>Erythromma viridulum</i>	x		x	x				3
Mindre kustflickslända <i>Ischnura pumilio</i>	x	x		x				3
Röd flickslända <i>Pyrrosoma nymphula</i>					x	x	x	3
Flodflickslända <i>Platycnemis pennipes</i>	x						x	2
Kilfläckslända <i>Aeshna isocles</i>	x	x						2
Tidig mosaikslända <i>Brachytron pratense</i>	x				x			2
Blå jungfruslända <i>Calopteryx virgo</i>					x			1
Spjutflickslända <i>Coenagrion hastulatum</i>						x		1
Månflickslända <i>Coenagrion lunulatum</i>					x			1
Klarblå mosaikslända <i>Aeshna affinis</i>		x						1
Blågrön mosaikslända <i>Aeshna cyanea</i>							x	1
Höstmosaikslända <i>Aeshna mixta</i>				x				1
Mindre kejsartrollslända <i>Anax parthenope</i>	x							1
Stenflodtrollslända <i>Onychogomphus forcipatus</i>					x			1
Gulfläckad glanstrollslända <i>Somatochlora flavomaculata</i>							x	1
Mindre sjötrollslända <i>Orthetrum coerulescens</i>							x	1
Svart ängstrollslända <i>Sympetrum danae</i>							x	1
Kraftig smaragdflickslända <i>Lestes dryas</i>		x						1
Glanstrollslända, obest <i>Somatochlora sp</i>					x			
antal arter:	22	19	14	15	20	14	13	35

Tabell 4. Observerade arter av trollsländor i de olika våtmarkerna.

Elva arter noterades i minst fem av de sju våtmarkerna och kan kallas generalister. Exempel på dessa är sjöflickslända, pudrad smaragdflickslända fyrfläckad trollslända och den i sen tid invandrade och starkt expanderande blå kejsartrollsländan (nyligen utsedd till Skånes landskapstrollslända). Notabelt är att inga kärrtrollsländor observerats. Kanske ställer de högre krav på vattenkvaliteten än vad de anlagda våtmarkerna erbjuder. Vidare saknas i flera av våtmarkerna några relativt vanliga arter som blir mer allmänna sent på säsongen, slutet av augusti-början av september (ex.vis svart ängstrollslända, höstmosaikslända).

Det är mycket svårt att kvantifiera trollsländor. Det gäller att inventeringstillfällena hamnar rätt i tid i förhållande till kläckningen. Det gjordes minst tre besök per lokal. För att säkert hitta alla potentiella arter skulle ytterligare besök krävas. Vanliga arter är normalt enkla att finna, medan mer ovanliga arter lätt missas, speciellt när det gäller de mer svårfunna flicksländorna. I slutet av rapporten redovisas noterade arter i varje våtmark med ett grovt angivande av "vanlighet".

Under 2001 genomfördes en undersökning av trollsländor längs nedre delarna av Helgeån, dvs på Kristianstadsslätten nedströms Torsebro (Sahlén och Birkedal 2002). Jämför man funna arter

per lokal var antalet trollsländor betydligt högre i årets studie jämfört med studien 2001. I de två artrikaste lokalerna fann man 2001 som högst 13 arter, medan det i årets undersökning sågs mellan 14 och 22 arter på slätten. I våtmarkerna i skogsbygden låg artantalet mellan 13 och 20.

Anledningen till skillnaden är oklar, men kan dels bero på att ett besök mindre gjordes per lokal 2001, dels att det vandrat in ett antal nya i landet under senare år och som nu är under expansion. Exempel på arter som inte sågs 2001 är blå kejsartrollslända, mindre kejsartrollslända och mindre rödögonflickslända. Invandringen av nya arter är inte bara av godo. Det har visat sig att den blå kejsartrollsländan prederar på andra mindre trollsländearter och därmed kan hota ovanligare arter.

Man kan konstatera att de anlagda våtmarkerna är rika på trollsländor och givit mer livsutrymme för dessa genom den våtmarksetablering som skett här och på andra håll i Sverige under senare år. I ett "modernt" odlingslandskap, där flertalet våtmarker är utdikade och bäckar och diken lagts i rör, finns få platser där trollsländor kan utvecklas från ägg till larver och sedan som vuxna jaga insekter. Våtmarkerna har även minskat i skogslandskapet och också här är etableringen av nya våtmarker positivt för den biologiska mångfalden.

Den mest ovanliga arten som sågs under årets inventering var den klarblå mosaiktrollsländan (foto på omslagets framsida). Det är en sen invandrare med specifika krav på livsmiljön och några få förekomster i kustnära delar av södra Sverige. Arten sågs vid Rinkaby 28:45 och har tidigare setts vid Norra Lingenäset, där fynd gjordes även i år.

Längre fram redovisas våtmark för våtmark antalet trollsländearter och bedömd vanlighet.

Sjöflickslända till vänster, mindre kustflickslända (hona) till höger. Foto: Hans Cronert

Bred trollslända (hona) till vänster, blå kejsartrollslända (äggläggande) till höger. Foto: Hans Cronert

Genomgång av fåglar och trollsländor i de olika våtmarkerna

Köpinge 46:68

Köpinge 46:68	förekomst	antal
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	H	1-2 par
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	H	1 par
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	H	2 par
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	H	2 par
	4	
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	X	2
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	X	1
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>	X	1
	3	
Kricka <i>Anas crecca</i>	R	110
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	R	4
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	R	2
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	R	1
Grönben <i>Tringa glareola</i>	R	15
	5	

Köpinge 46:68	förekomst
Vinterflickslända <i>Sympecma fusca</i>	3
Mörk lyrflickslända <i>Coenagrion pulchellum</i>	3
Sjöflickslända <i>Enallagma cyathigerum</i>	3
Större rödögonflickslända <i>Erythromma najas</i>	3
Mindre rödögonflickslända <i>Erythromma viridulum</i>	3
Större kustflickslända <i>Ischnura elegans</i>	3
Kilflickslända <i>Aeshna isoeles</i>	3
Blå kejsartrollslända <i>Anax imperator</i>	3
Fyrfläckad trollslända <i>Libellula quadrimaculata</i>	3
Större sjötrollslända <i>Orthetrum cancellatum</i>	3
Ängstrollslända, obest <i>Sympetrum sp</i>	3
Pudrad smaragdflickslända <i>Lestes sponsa</i>	2
Ljus lyrflickslända <i>Coenagrion puella</i>	2
Mindre kustflickslända <i>Ischnura pumilio</i>	2
Tidig mosaikslända <i>Brachytron pratense</i>	2
Bred trollslända <i>Libellula depressa</i>	2
Tegelröd ängstrollslända <i>Sympetrum vulgatum</i>	2
Blåbandad jungfruslända <i>Calopteryx splendens</i>	1
Flodflickslända <i>Platycnemis pennipes</i>	1
Mindre kejsartrollslända <i>Anax parthenope</i>	1
Guldtrollslända <i>Cordulia aenea</i>	1
Blodröd ängstrollslända <i>Sympetrum sanguineum</i>	1
Större ängstrollslända <i>Sympetrum striolatum</i>	1
	22

Tabell (vänstra). Antal häckande fåglar (H), fåglar som nyttjat för födosök eller vila (X) och rastare under flyttning (R).

Tabell (högra). Antal trollsländearter och bedömning av vanlighet; talrik (3), flera (2), enstaka (1).

Kommentarer:

Anlagd 2019. Storlek ca 10 ha. Våtmarken ligger på Kristianstadsslätten och mottar näringsrikt vatten från omkringliggande sandiga jordbruksmarker. Stränderna betas av nötkreatur. Stora torvdominerade ytor saknade fortfarande sammanhängande grässvål.

Våtmarken hyser påfallande få häckande, tillfälligt besökande och rastande fåglar. Gråhäger, storskarv och fiskgjuse indikerar förekomst av större fiskar vilket ofta negativt påverkar förutsättningarna för häckande änder och doppingar. Stränder som gynnar häckande vadarfåglar är begränsade.

Våtmarken är den artrikaste trollsländelokal med 22 arter. Flera intressanta arter som är knutna till näringsrika, vegetationsrika våtmarker förekom, exempelvis kilflickslända, kraftig smaragdflickslända och mindre kustflickslända. Även den nyinvandrade mindre kejsartrollsländan observerades.

Våtmark Köpinge 46:68 (från Lantmäteriet, Min karta)

Våtmark Köpinge 46:68, 30 juni 2022. Foto: Hans Cronert.

Rinkaby 28:45

Rinkaby 28:45	förekomst	antal
Grågås <i>Anser anser</i>	H	2 par
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	H	1 par
Ärta <i>Anas querquedula</i>	H	4 par
Snatterand <i>Anas strepera</i>	H	2 par
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	H	6 par
Skedand <i>Anas clypeata</i>	H, R	0-1 par
Kricka <i>Anas crecca</i>	H, R	2 par
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	H	3 par
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	H	5 par
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	H	1 par
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	H	1 par
	11	
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	X	2
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	X	1
Vit stork <i>Ciconia ciconia</i>	X	1
Ägretthäger <i>Ardea alba</i>	X	1
Storspov <i>Numenius arquata</i>	X	1
Skrattmås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	X	20
Fiskmås <i>Larus canus</i>	X	1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	X	2
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	X	1
	9	
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	R	3
Skedand <i>Anas clypeata</i>	H, R	7
Kricka <i>Anas crecca</i>	H, R	40
Bläsand <i>Anas penelope</i>	R	12
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	R	1
Brushane <i>Calidris pugnax</i>	R	20
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	R	5
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	R	8
Grönben <i>Tringa glareola</i>	R	14
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	R	5
Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i>	R	1
	11	

Rinkaby 28:45	förekomst
Ljus lyrflickslända <i>Coenagrion puella</i>	3
Sjöflickslända <i>Enallagma cyathigerum</i>	3
Större rödögonflickslända <i>Erythromma najas</i>	3
Större kustflickslända <i>Ischnura elegans</i>	3
Mindre kustflickslända <i>Ischnura pumilio</i>	3
Fyrfläckad trollslända <i>Libellula quadrimaculata</i>	3
Ängstrollslända <i>Sympetrum sp</i>	3
Pudrad smaragdflickslända <i>Lestes sponsa</i>	2
Mörk lyrflickslända <i>Coenagrion pulchellum</i>	2
Brun mosaikslända <i>Aeshna grandis</i>	2
Kilfläckslända <i>Aeshna isocetes</i>	2
Blå kejsartrollslända <i>Anax imperator</i>	2
Bred trollslända <i>Libellula depressa</i>	2
Större sjötrollslända <i>Orthetrum cancellatum</i>	2
Tegelröd ängstrollslända <i>Sympetrum vulgatum</i>	2
Kraftig smaragdflickslända <i>Lestes dryas</i>	1
Vinterflickslända <i>Sympecma fusca</i>	1
Klarblå mosaikslända <i>Aeshna affinis</i>	1
Guldtrollslända <i>Cordulia aenea</i>	1
Större ängstrollslända <i>Sympetrum striolatum</i>	1
	19

Tabell (vänstra). Antal häckande fåglar (H), fåglar som nyttjat för födosök eller vila (X) och rastare under flyttning (R).

Tabell (högra). Antal trollsländearter och bedömning av vanlighet; talrik (3), flera (2), enstaka (1).

Anlagd 2019. Storlek ca 8 ha. Våtmarken ligger på Kristianstadsslätten i anslutning till Hammarsjöns strandängar. Den mottar vatten från den av jordbruksmark påverkade Rörsbäcken. Vattnet leds in i östra dammen som är lite djupare och går sedan vidare till den grundare västliga delen innan det leds vidare till Hammarsjön. Extensivt bete och slåtter sker i den närmaste omgivningen.

Våtmarken är den överlägset rikaste våtmarken vad avser antal och arter häckande, besökande och rastande fåglar. Flera arter simänder och vadarfåglar häckar. Även antalet trollsländarter är högt.

Våtmark Rinkaby 28:45 (från Lantmäteriet, Min karta)

**Våtmark Rinkaby 28:45 östra delen (övre bilden), 30 juni 2022 och västra delen (nedre bilden) 12 juni 2022.
Foto: Hans Cronert.**

Färlöv 5:11

Färlöv 5:11	förekomst	antal
Snatterand <i>Anas strepera</i>	H	2-3 par
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	H, R	3-8 par
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	H	2 par
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	H	1 par
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	H	1 par
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	H	2 par
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	H	3 par
	7	
Grågås <i>Anser anser</i>	X	5
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	X	2
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	X	1
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	X	1
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	X	1-2
Trana <i>Grus grus</i>	X	50
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	X	2
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	X	1
	8	
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	R	2
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	H, R	40
Skedand <i>Anas clypeata</i>	R	1
Bläsand <i>Anas penelope</i>	R	2
Kricka <i>Anas crecca</i>	R	4
Salskrake <i>Mergellus albellus</i>	R	2
Större strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	R	1
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	R	1
Grönben <i>Tringa glareola</i>	R	2
Gluttsnäppa <i>Tringa nebularia</i>	R	2
	10	

Färlöv 5:11	förekomst
Blåbandad jungfruslända <i>Calopteryx splendens</i>	3
Ljus lyrflickslända <i>Coenagrion puella</i>	3
Mörk lyrflickslända <i>Coenagrion pulchellum</i>	3
Mindre rödögonflickslända <i>Erythromma viridulum</i>	3
Större kustflickslända <i>Ischnura elegans</i>	3
Blodröd ängstrollslända <i>Sympetrum sanguineum</i>	3
Ängstrollslända <i>Sympetrum sp</i>	3
Pudrad smaragdflickslända <i>Lestes sponsa</i>	2
Sjöflickslända <i>Enallagma cyathigerum</i>	2
Blå kejsartrollslända <i>Anax imperator</i>	2
Större sjötrollslända <i>Orthetrum cancellatum</i>	2
Vinterflickslända <i>Sympecma fusca</i>	1
Bred trollslända <i>Libellula depressa</i>	1
Fyrfläckad trollslända <i>Libellula quadrimaculata</i>	1
Större ängstrollslända <i>Sympetrum striolatum</i>	1
	14

Tabell (vänstra). Antal häckande fåglar (H), fåglar som nyttjat för födosök eller vila (X) och rastare under flyttning (R).

Tabell (högra). Antal trollsländearter och bedömning av vanlighet; talrik (3), flera (2), enstaka (1).

Anlagd 2018. Storlek ca 4 ha. Våtmarken ligger på Kristianstadsslätten och mottar jordbruksvatten som efter våtmarken avleds till intilliggande Vinnöån. Våtmarken är långsmal, innehåller mycket vegetation och kantas till stora delar av kraftig gräsvegetation med inslag av jättebjörnloka och aluppslag (putsades med slaghack under sommaren). Det finns fortfarande en del obevuxna minerogena partier längs västra kanten.

Antalet fågelarter är ganska högt men antalet par/individer låga. Antalet trollsländearter är måttligt högt.

Våtmark Färlöv 5:11 (från Lantmäteriet, Min karta)

Våtmark Färlöv 5:11, 29 juni 2022. Foto: Hans Cronert.

Adinal 1:1

Adinal - häckande	förekomst	antal
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	H, X*	15-18 par, 260
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	H	2 par
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	H	5 par
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	H	1 par
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	H	2 par
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	H	2 par
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	H	1 par
	7	
Adinal - födosök/vila		
Grågås <i>Anser anser</i>	X	17
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	X	2
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	X	2
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	H, X*	260
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	X	4
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	X	1
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i>	X	2
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	X	2
Fiskmås <i>Larus canus</i>	X	4
Lärkfalk <i>Falco subbuteo</i>	X	2
	10	
Adinal - rastare under flyttning		
Snatterand <i>Anas strepera</i>	R	8
Bläsand <i>Anas penelope</i>	R	4
Kricka <i>Anas crecca</i>	R	9
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	R	1
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	R	2
Brushane <i>Calidris pugnax</i>	R	3
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	R	1
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	R	2
Grönben <i>Tringa glareola</i>	R	5
	9	
*sannolikt utsatta		

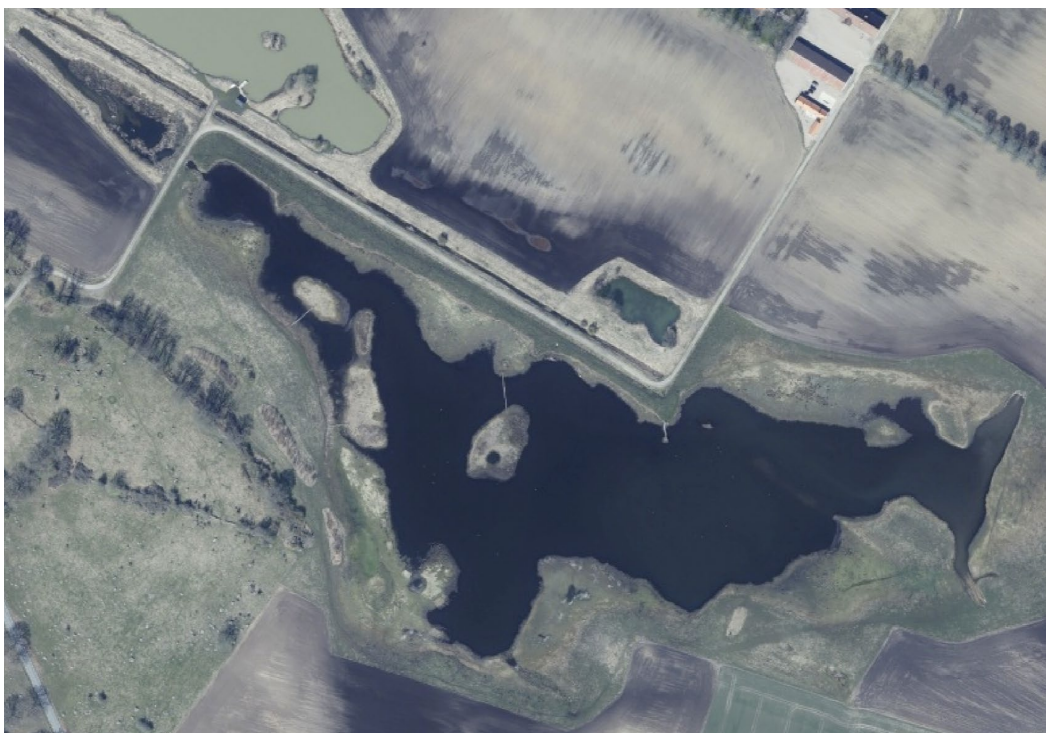
Adinal 1:1	förekomst
Ljus lyrflickslända <i>Coenagrion puella</i>	3
Mörk lyrflickslända <i>Coenagrion pulchellum</i>	3
Mindre rödögonflickslända <i>Erythromma viridulum</i>	3
Större kustflickslända <i>Ischnura elegans</i>	3
Blå kejsartrollslända <i>Anax imperator</i>	3
Höstmosaikslända <i>Aeshna mixta</i>	2
Fyrfläckad trollslända <i>Libellula quadrimaculata</i>	2
Större sjö trollslända <i>Orthetrum cancellatum</i>	2
Pudrad smaragdflickslända <i>Lestes sponsa</i>	1
Blåbandad jungfruslända <i>Calopteryx splendens</i>	1
Sjöflickslända <i>Enallagma cyathigerum</i>	1
Mindre kustflickslända <i>Ischnura pumilio</i>	1
Brun mosaikslända <i>Aeshna grandis</i>	1
Bred trollslända <i>Libellula depressa</i>	1
Större ängstrollslända <i>Sympetrum striolatum</i>	1
	15

Tabell (vänstra). Antal häckande fåglar (H), fåglar som nyttjat för födosök eller vila (X) och rastare under flyttning (R).

Tabell (högra). Antal trollsländearter och bedömning av vanlighet; talrik (3), flera (2), enstaka (1).

Anlagd 2014. Storlek ca 15 ha. Våtmarken ligger på Kristianstadsslätten och mottar dräneringsvatten från kringliggande jordbruksmark. Efter våtmarken avleds vattnet till diken med avrinning till Vinnöån. Bete med nötkreatur sker runt den större östliga dammen. Strandzonen kring den västliga mindre dammen är ohävdad.

Våtmarken innehåller förhållandevis ganska många arter fåglar, men i påfallande låga antal. En jämförelse med fågelförekomsten för några år sedan (utdrag från Artportalen, Cronert 2019). visar att våtmarken försämrats ur fågelsynpunkt med färre häckande och rastande simänder. Det är svårt att uttala sig om orsaken. Känt är att våtmarker "åldras" och efter en period med mycket fåglar sjunker antalen. Besök av häger indikerar att det skett etablering av fisk, vilket kan bidra till försämringen. Om det höga antalet (utsatta?) gräsänder påverkar är svårt att uttala sig om.

Våtmark Adinal 1:1 (från Lantmäteriet, Min karta)

Våtmark Adinal 1:1, 19 oktober 2012. Foto: Hans Cronert.

Svenstorp 2:24

Svenstorp 2:34			Svenstorp
Grågås	<i>Anser anser</i>	H	2 par
Gräsand	<i>Anas platyrhynchos</i>	H	8 par
Kricka	<i>Anas crecca</i>	H	3-4 par
Knipa	<i>Bucephala clangula</i>	H	7 par
Trana	<i>Grus grus</i>	H	1 par
Skogssnäppa	<i>Tringa ochropus</i>	H	1 par
Skrattmå	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	H	3 par
Fiskmå	<i>Larus canus</i>	H	3 par
		7	
Smådopping	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	R	1

Svenstorp 2:34		Svenstorp
Pudrad smaragdflickslända	<i>Lestes sponsa</i>	3
Ljus lyrflickslända	<i>Coenagrion puella</i>	3
Sjöflickslända	<i>Enallagma cyathigerum</i>	3
Brun mosaikslända	<i>Aeshna grandis</i>	3
Fyrfläckad trollslända	<i>Libellula quadrimaculata</i>	3
Blodröd ängstrollslända	<i>Sympetrum sanguineum</i>	3
Större rödögonflickslända	<i>Erythromma najas</i>	2
Större kustflickslända	<i>Ischnura elegans</i>	2
Röd flickslända	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	2
Blå kejsartrollslända	<i>Anax imperator</i>	2
Tidig mosaikslända	<i>Brachytron pratense</i>	2
Guldtrollslända	<i>Cordulia aenea</i>	2
Större sjötrollslända	<i>Orthetrum cancellatum</i>	2
Tegelröd ängstrollslända	<i>Sympetrum vulgatum</i>	2
Vinterflickslända	<i>Sympecma fusca</i>	1
Blåbandad jungfruslända	<i>Calopteryx splendens</i>	1
Blå jungfruslända	<i>Calopteryx virgo</i>	1
Månflickslända	<i>Coenagrion lunulatum</i>	1
Stenflodtrollslända	<i>Onychogomphus forcipatus</i>	1
Glanstrollslända, obest	<i>Somatochlora sp</i>	1
		20

Tabell (vänstra). Antal häckande fåglar (H), fåglar som nyttjat för födosök eller vila (X) och rastare under flyttning (R).

Tabell (högra). Antal trollsländearter och bedömning av vanlighet; talrik (3), flera (2), enstaka (1).

Anlagd 2017. Storlek ca 10 ha. Vatten tillförs från den omkringliggande grandominerade skogsmarken och främsta syftet med anläggande var att minska brunfärgningen i utgående vatten som leds till närliggande Sibbhultsån. Ingen skötsel verkar ske av de strandnära delarna.

Antalet häckande fåglar är inte så högt, men förekomsten av skratmå, fiskmå, skogssnäppa och trana är intressant. Inga noteringar gjordes av tillfälliga besökare och antalet rastande fåglar var mycket lågt.

Antalet trollsländearter var den näst högsta i undersökningen vilket indikerar förekomst av varierande våtmarksmiljöer i och kring våtmarken. De observerade jungfrusländearterna torde vara besökare från den närbelägna Sibbhultsån.

Våtmark Svenstorp 2:24, (från Lantmäteriet, Min karta)

Våtmark Svenstorp 2:24, 9 augusti 2022. Foto: Hans Cronert.

Spångamaden, Skeinge säteri

Spångamaden, Skeinge säteri	förekomst	antal
Grågås <i>Anser anser</i>	H	3 par
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	H	4 par
Kricka <i>Anas crecca</i>	H, R	5 par
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	H	5 par
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	H	1-2 par
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	H	1 par
Fiskmås <i>Larus canus</i>	H	1 par
	7	
Kricka <i>Anas crecca</i>	H, R	34
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	R	1
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	R	2
Forsärla	R	1
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	R	2
	5	

Spångamaden, Skeinge säteri	Spångamaden
Pudrad smaragdflickslända <i>Lestes sponsa</i>	3
Ljus lyrflickslända <i>Coenagrion puella</i>	3
Sjöflickslända <i>Enallagma cyathigerum</i>	3
Röd flickslända <i>Pyrrosoma nymphula</i>	3
Brun mosaikslända <i>Aeshna grandis</i>	3
Blodröd ängstrollslända <i>Sympetrum sanguineum</i>	3
Mörk lyrflickslända <i>Coenagrion pulchellum</i>	2
Större kustflickslända <i>Ischnura elegans</i>	2
Blå kejsartrollslända <i>Anax imperator</i>	2
Guldtrollslända <i>Cordulia aenea</i>	2
Fyrfläckad trollslända <i>Libellula quadrimaculata</i>	2
Tegelröd ängstrollslända <i>Sympetrum vulgatum</i>	2
Spjutflickslända <i>Coenagrion hastulatum</i>	1
Större rödögonflickslända <i>Erythromma najas</i>	1
	14

Tabell (vänstra). Antal häckande fåglar (H), fåglar som nyttjat för födosök eller vila (X) och rastare under flyttning (R).

Tabell (högra). Antal trollsländearter och bedömning av vanlighet; talrik (3), flera (2), enstaka (1).

Anlagd 2020. Storlek ca 8 ha. Vatten tillförs från den omkringliggande grandominerade skogsmarken och främsta syftet med anläggande är att minska brunfärgningen i utgående vatten till närliggande Skeingesjön. Ingen skötsel verkar ske av de strandnära delarna.

Antalet häckande arter är inte så högt jämfört med den rikaste våtmarken på slätten, men artsammansättning och antalet par och indikerar att den fått en ur fågelsynpunkt gynnsam utformning. Bland annat fanns här inte mindre än 5 par krickor (flera ungpåar registrerades i slutet av häckningssäsongen). Likaså fanns 1-2 par smådopping samt fiskmås och skogssnäppa.

Antalet trollsländearter var måttligt hög och det fanns förväntningar om fler arter. Förekomsten av röd flickslända och spjutflickslända är intressant.

Våtmark Spångamaden, Skeinge Säteri (från Lantmäteriet, Min karta).

Våtmark Spångamaden, Skeinge Säteri, 30 maj 2022. Foto: Hans Cronert.

Kasskärr, Skeinge säteri

Kasskärr, Skeinge säteri			förekomst
Pudrad smaragdflickslända	<i>Lestes sponsa</i>		3
Ljus lyrflickslända	<i>Coenagrion puella</i>		3
Blodröd ängstrollslända	<i>Sympetrum sanguineum</i>		3
Blåbandad jungfruslända	<i>Calopteryx splendens</i>		2
Gulfläckad glanstrollslända	<i>Somatochlora flavomaculata</i>		2
Fyrfläckad trollslända	<i>Libellula quadrimaculata</i>		2
Flodflickslända	<i>Platycnemis pennipes</i>		1
Röd flickslända	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>		1
Blågrön mosaikslända	<i>Aeshna cyanea</i>		1
Brun mosaikslända	<i>Aeshna grandis</i>		1
Blå kejsartrollslända	<i>Anax imperator</i>		1
Mindre sjötrollslända	<i>Orthetrum coerulescens</i>		1
Svart ängstrollslända	<i>Sympetrum danae</i>		1
			13

Noterade arter	Kassakärr	
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	H	1 par
Sävspärv <i>Emberiza schoeniclus</i>	R	1
	2	

Tabell (vänstra). Antal häckande fåglar (H), fåglar som nyttjat för födosök eller vila (X) och rastare under flyttning (R).

Tabell (högra). Antal trollsländearter och bedömning av vanlighet; talrik (3), flera (2), enstaka (1).

Anlagd 2019. Storlek ca 1,5 ha. Liten, delvis trädbevuxen våtmark, med små öppna vattenytor längre fram på säsongen. Vatten tillförs från den omkringliggande grandominerade skogsmarken och främsta syftet med anläggande är att minska brunifieringen i utgående vatten som leds till relativt närbelägna Skeingesjön och når sedan Helgån.

Antalet häckande fåglar var mycket lågt. Med tanke på våtmarkens begränsade storlek var antalet trollsländearter förhållandevis högt. Blåbandad jungfruslända, flodflickslända och mindre sjötrollslända indikerar besök från den relativt närbelägna Helgån.

Våtmark Kassakärr, Skeinge säteri (från Lantmäteriet, Min karta)

Våtmark Kassakärr, Skeinge säteri, 11 juni 2022. Foto: Hans Cronert

Tack

Jag vill rikta ett tack till Greger Flyckt som medverkade vid flera av besöken under trollsländinventeringen.

Referenser

Sahlén, G. och Birkedal, L. Trollsländor längs nedre Helgeån i Kristianstads Vattenrike. Länsstyrelsen i Skåne län, Skåne i utveckling 2002:27.

Naturvårdsverket 1978. Biologiska inventeringsnormer, BIN Fåglar. Stockholm.

Ottvall, R. 2007. Undersökningstyp: Övervakning av fåglar på strandängar, ver 1.1 (ej slutligt antagen). Handbok för miljöövervakning. Undersökningstyp. Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket. 2006. Manual för basinventering av trollsländor. Version 1.0. 2006-06-29

Cronert, H. 2019. Våtmarker attraherar våtmarksfåglar! Redogörelse från en inventering av nya och äldre anlagda våtmarker i främst Vinneådalen, väster om Helgeån. ANSER, 1-2019.

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike -bra för natur och människa

Den här rapporten ingår i Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrikes skriftserie **Vattenriket i fokus** (ISSN 1653-9338).

Här publiceras rapporter och inventeringar som utförts på uppdrag eller i samarbete med Biosfärkontoret.

Rapporterna går att ladda ner från
vattenriket.kristianstad.se/fokus.

Läs mer och se kontaktuppgifter på hemsidan
vattenriket.kristianstad.se